

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1997-1998

6 juli 1998

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR STAATSHERVORMING EN ALGEMENE ZAKEN

Interpellatie van de heer John Taylor tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de invoering van een deontologische code voor de ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Interpellatie van de heer Marino Keulen tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de invoering van een deontologische code voor de ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Interpellatie van mevrouw Vera Dua tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de invoering van een deontologische code voor de ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Commissie voor Staatshervorming en Algemene Zaken

Maandag 6 juli 1998

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Herman Suykerbuyk

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.06 uur.*

Interpellatie van de heer John Taylor tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de invoering van een deontologische code voor de ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Interpellatie van de heer Marino Keulen tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de invoering van een deontologische code voor de ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Interpellatie van mevrouw Vera Dua tot de heer Luc Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de invoering van een deontologische code voor de ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde interpellaties van de heren Taylor en Keulen en mevrouw Dua tot de heer Van den Bossche, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, over de invoering van een deontologische code voor de ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Mijnheer de minister, als ik me niet vergis, hebt u een omzendbrief laten goedkeuren in verband met de deontologische code voor de personeelsleden van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Dat is uiteraard een zeer goed initiatief.

Als ik de inleiding van die omzendbrief lees, kan ik dan ook alleen maar enthousiast zijn : men wil streven naar een dynamisch-ambtelijke cultuur, waarin klantvriendelijkheid, objectiviteit, initiatief, verantwoordelijkheid, bekwaamheid en inzet de centrale waarden zijn. Men wil de ambtenaren dus responsabiliseren, zodat ze de bevolking op een nog betere manier behulpzaam kunnen zijn. In deze ambtenarencode moet worden gezocht naar een evenwicht tussen de rechten van de burgers, de belangen van de overheid en de rechten en plichten van de ambtenaren. De nota is opgebouwd rond een aantal punten : loyauteit, objectiviteit, enzovoort. Zoals ik al zei, ben ik het daar volledig mee eens.

Ik vraag me echter af of de huidige tekst wel voldoende duidelijkheid biedt op alle onderdelen, voor zowel de burger, de ambtenaar als de overheid. Het spreekt bijvoorbeeld vanzelf dat de ambtenaren van de Vlaamse overheid zich loyaal moeten opstellen ten opzichte van die overheid. In de huidige tekst staat echter ook dat de ambtenaar een opdracht die indruist tegen de rechtsorde, de mensenrechten of strafrechtelijke bepalingen, niet mag uitvoeren. Integendeel zelfs, zulke gevallen moeten worden gemeld aan de chef. De vraag is natuurlijk in hoeverre elke ambtenaar bekwaam is om te beoordelen of een bepaalde opdracht al dan niet mag worden uitgevoerd. De code geldt immers voor ambtenaren van alle niveaus. Zal iedereen bekwaam zijn om te oordelen over de opportuniteit van een bepaalde opdracht ?

Wat betreft de correctheid van handelen, is het duidelijk dat elke ambtenaar op een eerlijke manier moet werken. Hij moet respect betonen voor de overheid en voor de burger die op hem een beroep doet. Ook hier stel ik me echter de vraag of het voor de ambtenaar wel altijd mogelijk zal zijn om correct te handelen. Dit moet trouwens in beide richtingen gelden. Hogere ambtenaren en ministers moeten op hun beurt hun ondergeschikte ambtenaren correct en respectvol behandelen. Dat zou

Taylor

dus iets duidelijker in de tekst naar voren moeten komen.

In de omzendbrief wordt zeer terecht de nadruk gelegd op klantvriendelijkheid. De Vlaamse administratie werkt immers zowel voor de overheid als voor de burger. Overheid en burger mogen dus klantvriendelijkheid verwachten vanwege de ambtenaren. Toch laat de omzendbrief daaromtrent een aantal vragen onbeantwoord. Zo wordt bijvoorbeeld vermeld dat alle dossiers binnen een bepaalde termijn moeten worden afgehandeld. De vraag rijst dan uiteraard naar de duur van die termijn. We weten maar al te goed dat alle administraties problemen hebben met vastomlijnde termijnen. Als ik de tekst goed lees, moet de betrokkene zelf bepalen welke termijn aanvaardbaar is. Dat vind ik veel te vaag geformuleerd. Enige bijkomende verduidelijking lijkt me dus wel gewenst.

Het aspect objectiviteit is natuurlijk ook zeer belangrijk. Er zijn al heel wat debatten gevoerd over de problematiek van giften en geschenken. Ik vind dat de omzendbrief ook voor dat aspect niet echt duidelijkheid schept. Ik lees even voor: 'Relatiegeschenken mogen niet, tenzij dit past in het kader van de normale professionele verhouding, en in het teken staat van het algemene belang van de organisatie.' Met deze vage formulering blijft er nog heel wat ruimte voor interpretatie en voor mogelijke misbruiken.

Ik wijs er terloops even op dat ik deze omzendbrief vandaag pas voor het eerst heb kunnen lezen. Ik had mijn interpellatieverzoek eerder al ingediend omdat ik enige verduidelijking wou bij bepaalde persartikelen over dit onderwerp.

Een volgend belangrijk aspect betreft het spreekrecht en de spreekplicht. Dit staat natuurlijk ook in rechtstreeks verband met de plicht tot geheimhouding van de ambtenaar. Zeker als het gaat om voorbereidend werk, mag bepaalde informatie niet in handen komen van mensen die daar geen recht op hebben en die deze informatie eventueel zouden kunnen misbruiken. Ook hier weer vind ik echter dat de grenzen van spreekrecht, spreekplicht en plicht tot geheimhouding van de ambtenaar niet duidelijk genoeg worden afgelijnd.

In de tekst staat bijvoorbeeld dat de ambtenaar als privé-persoon het volste recht heeft om zijn of haar politieke overtuiging te uiten en kritiek te geven op de overheid. Er rijzen echter wel problemen als het gaat over zaken die met zijn functie te maken

hebben. Dat alles is echter niet duidelijk genoeg omlijnd.

Een en ander kan ook aanleiding geven tot misbruiken. De meeste beslissingen worden bijvoorbeeld in verschillende fases genomen. Als ambtenaren het niet eens zijn met de richting waarin een bepaalde beslissing verloopt, vanaf welk punt mogen ze dan hun kritiek in de openbaarheid brengen?

Zo kom ik tot mijn eerste concrete vraag. Deze omzendbrief geldt voor alle ambtenaren: contractuele ambtenaren, statutaire ambtenaren, stagiairs en zelfs jobstudenten. Zullen al deze categorieën echter op dezelfde manier in die nieuwe cultuur worden ingewijd? Beschikt de minister over middelen om dit mogelijk te maken, of ziet hij daarin een onderscheid?

Naast de voorgestelde code kunnen er ook aanvullende, specifieke codes worden opgesteld door eigen chefs en door het eigen management. Binnen welke lijnen is dit mogelijk? Deze aanvullende codes mogen niet in strijd zijn met deze code, maar ze kunnen toch aanleiding geven tot heel wat discussies, zowel ten aanzien van de ambtenaren als ten aanzien van degenen die een mogelijke aanvullende code zouden uitwerken.

Deze code is zeker niet slecht, integendeel. Ik vraag me echter af of ze is opgesteld in samenwerking met de ambtenaren-generaal en de ambtenaren van alle niveaus. In een cultuur van samenwerking is het toch niet onbelangrijk dat mensen zich betrokken weten en dat de code niet wordt opgedrongen.

Mijn tweede vraag gaat vooral over welke opdrachten een ambtenaar moet uitvoeren en welke hij niet mag uitvoeren als ze ingaan tegen de rechtsorde, de mensenrechten of strafrechtelijke bepalingen. Is men ervan overtuigd dat elke ambtenaar steeds in staat is om te weten wanneer hij aan zijn overste moet signaleren dat iets hiertegen ingaat? Wat zijn de gevolgen wanneer hij niet beseft dat hij iets doet wat niet geoorloofd is? Niet iedereen heeft immers dezelfde vorming en hetzelfde niveau.

Mijn derde vraag gaat rechtstreeks over het geven van informatie, het spreekrecht en de geheimhoudingsplicht. Waar begint en eindigt die en wanneer kan een ambtenaar al dan niet in eigen naam spreken? Enige verduidelijking hierover zou goed zijn. Bestaat er geen groot gevaar dat men toch zou worden gestraft wanneer men vindt dat men in

Taylor

eigen naam kan spreken over domeinen in de administratie ? Het is mogelijk dat men denkt dat men niet alleen het recht, maar ook de plicht heeft om zijn mening te geven in het belang van de Vlaamse overheid zelf, ook al gaat die mening in tegen beslissingen van diezelfde Vlaamse overheid.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : Mijnheer de voorzitter, wie als tweede aan bod komt, heeft het voordeel dat al een groot deel van het gras voor zijn voeten is weggemaaid. Het is echter ook vaak een nadeel. Ik zal me beperken tot mijn drie vragen, mijnheer de minister.

In welke mate zijn de personeelsleden waarop deze code betrekking heeft, ingelicht over de band die er bestaat met de code voor de Vlaamse volksvertegenwoordigers ? Werden ze voldoende ingelicht over de manier waarop ze worden geacht te reageren indien ze worden geconfronteerd met een geoorloofde of ongeoorloofde tussenkomst ?

Voor mijn tweede vraag wijk ik af van het betoog van de heer Taylor. De code bevat heel wat elementen die volgens mij eerder in een soort managementsconcept dan wel in een deontologische code thuishoren. Ik denk dat iedereen de principes onderschrijft over klantvriendelijkheid, over het inschakelen van de juiste persoon op de juiste plaats en over zin voor initiatief. De vraag is echter of deze principes thuishoren in een deontologische code dan wel in een managementsconcept. Zijn deze principes momenteel dan nog niet voldoende in de organisatiestructuur van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ingebakken ?

Ten derde wilde ik graag enige verduidelijking na het lezen van een bericht, ik meen in de krant De Morgen, over de beoordeling van het naleven van de code. Zal dit deel uitmaken van het evaluatiesysteem dat binnen de administratie van kracht is ? Op welke wijze zal deze bij momenten zeer vage formulering worden verfijnd ten behoeve van diegenen die met de controle op de naleving van die code zijn belast ?

De voorzitter : Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw Vera Dua : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijn invalshoek is in de eerste plaats positief. Ik vind het goed dat er een deontologische code is. Het parlement vroeg om, in aansluiting met de code voor de Vlaamse volksver-

tegenwoordigers, er ook een te maken voor de ambtenaren.

Nu en dan zal ik even refereren naar mijn verleden, want ik was ambtenaar bij de Vlaamse Gemeenschap. Ik vind het zeer goed dat ambtenaren een kader hebben waarbinnen ze kunnen werken. Dat bestond vroeger niet. Er waren veel ongeschreven regels voor ambtenaren die in de ene dienst strikter werden toegepast dan in de andere. Uiteindelijk wist de ambtenaar niet goed waaraan hij zich diende te houden, zodat er vaak onduidelijkheid heerste. Soms werd daar misbruik van gemaakt door ambtenaren zelf en door politici.

De uitgangspunten van de code zijn nogal evident en niet echt revolutionair. Het belangrijkste erin vind ik de klantvriendelijkheid, aangezien ambtenaren in de eerste plaats werken voor publiek. Dit vergeet men soms. Ze worden ook door de gemeenschap betaald. Ik hoop dat deze code tot een versterking van de dienstverlening zal leiden.

Bij sommige punten heb ik evenwel vragen. In de deontologische code ontbreekt volgens mij de openheid als uitgangspunt. Men zegt dikwijls dat het Vlaams Parlement een open en glazen huis moet zijn en daar hebben we ook onze werkzaamheden naar ingesteld. Deze openheid moet beter in de code tot uiting komen omdat het belangrijk is dat de ambtenarij open kaart speelt ten aanzien van het publiek. Er mogen zeker geen dossiers in een sfeer van verborgenheid en geslotenheid worden behandeld. Als alle dossiers het licht mogen zien, dan zal er ook zuiverheid zijn in alle dossiers. Het ene brengt het andere met zich mee.

In dit verband heb ik een aantal vragen, in de eerste plaats over de relatie met de deontologische code van het Vlaams Parlement. Die is ontstaan na een hevige discussie omtrent politiek dienstbetoon, waarvan er vele onschuldige vormen bestaan, maar ook vele nefaste vormen. In de code voor de Vlaamse parlementsleden wordt zeer duidelijk bepaald wat kan en wat niet kan. Zo moet bijvoorbeeld de politieke onafhankelijkheid van ambtenaren worden gerespecteerd, mogen er geen ingrepen gebeuren om een zaak sneller te behandelen, geen pogingen van beïnvloeding zijn, enzovoort.

Als een ambtenaar wordt geconfronteerd met een inmenging die niet door de beugel kan, moet hij ermee naar de voorzitter van het parlement gaan. Ik vind dit een zeer goed principe, maar vanuit mijn ervaring als ambtenaar vraag ik me af hoe dat in de praktijk zal verlopen.

Dua

Hoe gaat het meestal ? Een ambtenaar die een dossier behandelt, wordt meestal opgebeld door de directeur-generaal die zegt welke beslissing de ambtenaar in dat dossier moet nemen en om welke reden. Beïnvloeding van belangrijke dossiers gebeurt dikwijls op een zeer hoog niveau. De ambtenaar die het dossier behandelt, staat in een machtspositie ten aanzien van de persoon die de inmenging behandelt. Is hierover een briefing geweest met de hogere ambtenaren ? Zij zijn immers de sleutelfiguren bij wie de pijnpunten liggen van de politieke inmenging in dossiers. Welke bescherming geniet een ambtenaar die klacht neerlegt bij het parlement en die daarna door zijn meerdere moet worden geëvalueerd ? Kan dat een element zijn in de evaluatie ? Is er in procedures voorzien om vormen van intimidatie of misbruik tegen te gaan ? Mijnheer de minister, wat hebt u gedaan om deze maatregel te omkaderen, zodat ambtenaren niet in een te kwetsbare positie terechtkomen ? Anders zal het immers een maatregel worden die een maat voor niets blijkt.

Mijn tweede vraag is : wat valt onder deze regel ? Het eenvoudig model is dat een volksvertegenwoordiger tussenkomt, en dat komt dan in het dossier. Tot daar is er geen probleem. Gaat het om een ongeoorloofde tussenkomst, dan komt die tot bij de voorzitter van het parlement. Wat gebeurt er bij een 'ongeoorloofde' daad of verzoek van een rechtstreeks politiek verantwoordelijke ?

Ik geef een zeer concreet voorbeeld. Een belangrijk aantal ambtenaren van het ministerie van de Vlaams Gemeenschap werkt op de provincie. Ambtenaren moeten bijvoorbeeld beroepen in bouw- of milieudossiers afhandelen. Hoewel dit niet het onderwerp van deze discussie is, wil ik erop aandringen dat dit eens wordt opgelost.

De ambtenaren maken een voorstel van besluit op basis van een reeks argumenten. Het dossier komt echter terug, vergezeld van verschillende briefjes van gedeputeerden, vaak van verschillende partijen. Daarin wordt meegedeeld dat een ander besluit moet worden genomen. Ik verzin dit niet ; er zijn al dossiers over verschenen in Knack. Ik heb zelf ook dossiers gezien van beslissingen waartegen beroep werd aangetekend. Op basis van een hele reeks argumenten bleek dat het beroep niet kon worden ingewilligd. Er was echter een streep getrokken door die argumenten, met de mededeling dat het beroep toch moest worden ingewilligd. Hoe past dit in deze deontologische code ?

In dit voorbeeld ging het nog om een politieke tussenkomst van een politiek verantwoordelijke. Het signaal kan echter ook van een kabinetsmedewerker komen. Ik heb in het verleden vaak zulke dingen meegemaakt. Het is niet duidelijk wat een ambtenaar kan doen als een gedeputeerde of een kabinetsmedewerker, en niet de politicus zelf, druk uitoefent om een beslissing te forceren.

Ik veronderstel dat het personeel van gemeenten en provinciebesturen niet onder de deontologische code valt. Het zou echter goed zijn de toepassing ervan uit te breiden tot die instellingen. Dat moet wellicht door Vlaams minister Leo Peeters worden geregeld. Daarnaast is er ook onduidelijkheid over de toepassing ervan in parastatalen en VOI's. Voor welke ambtenaren geldt de code precies ?

Ten slotte zijn er het spreekrecht en de spreekplicht. Het feit dat een ambtenaar een persoonlijke mening mag uiten in de pers betekent een grote vooruitgang en is een belangrijke breuk met het verleden. Dat geldt ook voor de plicht om onregelmatigheden te melden. Het was vroeger wel eens anders.

De code is echter onduidelijk. Ze bepaalt dat de geheimhouding blijft gelden voor het beraad over de voorbereiding van een dossier. Het is evident dat de plicht tot geheimhouding geldt voor persoonlijke zaken of als het gaat over de veiligheid van het land. Maar in welke fase mag een ambtenaar informatie geven over een dossier ? Moet men zwijgen over alles wat te maken heeft met de voorbereiding van een dossier, of geldt dat enkel voor het moment van de beslissing ?

Als men een en ander heel restrictief interpreteert, betekent het dat een ambtenaar nog steeds over 90 percent van zijn werk niets mag zeggen. Het grootste deel van het werk van de ambtenaar is immers beslissingsvoorbereidend. Als niets over die voorbereidende fase mag worden gezegd, dan zetten we een stap achteruit. Het is ook in tegenspraak met het decreet op de openbaarheid van bestuur. Kan de minister daar meer duidelijkheid over geven ?

Ook de relatie met de pers heeft te maken met het spreekrecht. De procedure daarvoor is helemaal veranderd. Op elke administratie wordt voor alle contacten met de pers gewerkt met een persverantwoordelijke. Vanuit het managementsoogpunt kan ik dat enigszins begrijpen, maar voor mensen van de administraties is dit een lastige zaak. Een dienst die een persinitiatief wil nemen, moet nu eerst formulieren in drievoud invullen en de teksten lang

Dua

op voorhand naar de persverantwoordelijke sturen. Die persverantwoordelijken zijn meestal mensen die niets met het functioneren van de dienst te maken hebben. Daardoor loopt de communicatie veel stroever dan vroeger en komt de autonomie van de diensten in het gedrang.

Enerzijds wordt dus bepaald dat de ambtenaar meer openheid mag betonen ten aanzien van de pers, anderzijds blijkt dat in de praktijk de procedure voor de relaties met de pers heel streng is geworden en niet goed werkt. Dat is niet consequent. Ik zou hierover graag meer uitleg krijgen van de minister. Kan deze procedure wat vlotter worden toegepast? In heel grote diensten zoals AMINAL en AROHM, waar een persverantwoordelijke is, blijkt ze immers niet te werken.

Samenvattend: het is goed dat de deontologische code er is, maar de minister moet ook enkele zaken verduidelijken. Ik hoop dat de code, vooral inzake de spreekplicht, geen beknotting maar een verruiming is ten opzichte van de vroegere toestand.

De voorzitter: Minister Van den Bossche heeft het woord.

Minister Luc Van den Bossche: Het lijkt mij aangewezen om eerst een algemene schets te geven van de totstandkoming van de deontologische code voor de ambtenaren van het ministerie van de Vlaamse gemeenschap.

Niet het parlement heeft gevraagd om de deontologische code te maken. Artikel III.6 van het Vlaams Personeelsstatuut (VPS) van 24 november 1993 bepaalt dat er een deontologische code moet worden opgesteld. De werkelijkheid wordt vaak herschreven naar gelang het de spreker behaagt. We moeten echter de volgorde van de feiten niet wijzigen en de bloemen laten waar ze staan.

Oorspronkelijk heeft een ambtelijke werkgroep een eerste ontwerp van omzendbrief opgemaakt. Dit ontwerp werd uitvoerig besproken met personeelsleden van de verschillende administraties en departementen in een interdepartementale werkgroep onder voorzitterschap van de administratie Ambtenarenzaken. Er werd aandacht besteed aan de duidelijkheid van de code – moet ze regelgevend dan wel principieel en algemeen zijn – en aan de concrete toepasbaarheid binnen de administratie.

Om tot een algemene en bruikbare code te komen was het bovendien aangewezen eens een blik te werpen over de grenzen. Het internationaal vergelijkend onderzoek, dat ik u graag ter beschikking stel als u dat wenst, leerde ons echter dat er in onze buurlanden geen uitgewerkte deontologische codes voor het overheidspersoneel bestaan. (*Opmerking van mevrouw Vera Dua*)

Ik heb daar geen bedenkingen bij. Ik heb er wel bij het gejammer dat men soms in deze gemeenschap hoort. Men denkt al te vlug te moeten schreien.

Er werd vervolgens beslist een beknopte code te ontwikkelen, vertrekkend van een breed concept. Het is immers niet de bedoeling dat de code enkel uitvoering geeft aan de regels uit het VPS. Het moet een abstracte code zijn, die het VPS aanstuurt en waarin de basisrechten, de basisplichten en de relaties tussen rechten en plichten van de Vlaamse personeelsleden worden uitgetekend. Een dergelijke stroomopwaartse code past beter in het ministerie, waar gestreefd wordt naar een verdere responsabilisering van de ambtenaren.

De ontwerptekst werd verder uitgewerkt in samenwerking met een aantal professoren, met name wijlen Louis Paul Suetens van de KUL, Ingrid Opdebeeck van de UIA en David D'Hooghe van het Instituut voor Administratief Recht van de KUL. Vervolgens werd nogmaals advies gevraagd aan verschillende personeelsleden, bijvoorbeeld de ombudsman, de informatieambtenaar en de opdrachthoudster voor Emancipatiezaken.

In een laatste fase heb ik de opdracht gegeven om het ontwerp van de deontologische code af te stemmen op de deontologische code van het Vlaamse Parlement, zodat de violen gelijk gestemd zijn.

Mijnheer Taylor, mijn beknopte beschrijving van de historiek toont voldoende aan dat bij de totstandkoming van de deontologische code de inbreng van de personeelsleden van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap zeer belangrijk was. Nu de code er is, gaan we, zoals de wet het voorschrijft, onderhandelingen aanknopen met de vakbonden. We hebben dat niet vooraf gedaan. De vakbonden hoeven niet vooraf te worden geraadpleegd om de beslissing zelf te beïnvloeden.

Na de politieke beslissing komt het overleg met de vakbonden, en dat is nu aan de gang. De briefing met de leidinggevende verantwoordelijken zoals secretarissen-generaal, directeurs-generaal en afdelingshoofden zal, zoals de wet het voorschrijft,

Van den Bossche

gebeuren na de onderhandelingen en de definitieve beslissing van de Vlaamse regering.

De waarden en principes die zijn opgenomen in het charter van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap vormen het uitgangspunt van de deontologische code. In zekere zin worden de uitgangspunten herbevestigd en in een ruimer geheel geplaatst. Klantvriendelijkheid, loyaal meewerken met de Vlaamse regering, zin voor initiatief, verantwoordelijkheid nemen, bekwaamheid en inzet tonen en objectiviteit bewaren, zijn de waarden die deel moeten uitmaken van de organisatiecultuur van de Vlaamse overheid en die in het charter werden ingeschreven.

De heer Keulen vroeg of al deze principes nog niet voldoende verzekerd zijn in de organisatiestructuur van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Dit is echter onmogelijk, omdat zulke principes eenvoudigweg niet in een structuur kunnen worden ingebouwd. Zij spelen zich immers af op het terrein van de organisatiecultuur. Wat dat betreft, ben ik hoopvol gestemd en durf ik stellen dat de bovenvermelde principes reeds in grote mate zijn ingeburgerd binnen de Vlaamse administratie.

Het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap heeft de laatste jaren een grondige transformatie ondergaan, en is al een heel eind gevorderd op de weg van een bureaucratische organisatie naar een managementmodel. Voor sommigen gaat het misschien te snel, voor anderen dan weer te traag. Het belangrijkste is dat de organisatie als geheel vastberaden haar doel blijft nastreven : de best mogelijke dienstverlening verzorgen aan de bevolking. Met deze doelstelling voor ogen, zie ik niet in waarom deze principes niet in de deontologische code zouden thuishoren. Integendeel, de code licht de waarden uit het charter toe als pijlers van de organisatiecultuur, plaatst ze in onderling verband en vertaalt ze naar richtlijnen voor het dagelijkse werk. Ik denk niet dat ik u moet overtuigen van het feit dat nagestreefde waarden en principes nooit voldoende kunnen worden benadrukt.

Over het toepassingsgebied van de code kan ik kort zijn : de deontologische code is van toepassing op alle personeelsleden van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, zowel ambtenaren, contractuele personeelsleden, stagiairs als jobstudenten. De code vormt een baken voor de interpretatie van de rechten en plichten van de personeelsle-

den van verschillende niveaus en diensten. De secretarissen-generaal kunnen voor specifieke problemen in hun departement een aanvullende code opstellen, die evenwel geen afbreuk mag doen aan de bepalingen van deze code.

De heer Taylor vroeg of niemand zal zondigen. Na het opmaken van de tien geboden is men ook blijven zondigen. Maak u dus geen illusies. Ik kan niet garanderen dat niemand zal zondigen, en ik wens dat trouwens niet te doen. Dit moet door de organisatiecultuur worden gedragen. De dragers van de waarden van de cultuur zijn diegenen die meer bestendig zijn in een organisatie, en dat zijn nooit de jobstudenten. De pijlers zijn de statutaire ambtenaren en de contractuele personeelsleden van lange duur.

Nu ga ik even dieper in op de inhoudelijke vragen over de deontologische code. De heer Taylor had een vraag over de mogelijkheid van een personeelslid om in te gaan tegen een hiërarchisch meerdere. In de deontologische code wordt bepaald dat beslissingen snel en efficiënt moeten worden uitgevoerd. De loyaliteit tegenover de chef is niet absoluut. Er staan ook geen termijnen in. Vóór alles wil ik dat elke ambtenaar zijn eigen verantwoordelijkheid opneemt. Ik hou niet van een bureaucratisch systeem, waarbij ik alle verantwoordelijkheid overneem. Iedereen oordeelt zelf over de kwaliteit, de termijnen en over wat kan en niet kan. Er kunnen daarbij interferenties van de hiërarchisch meerdere komen. De decreetgever kan bijvoorbeeld stellen dat een bouw aanvraag binnen drie maanden moet worden beantwoord. Men kan dus ten algemenen titel termijnen invoeren, maar die bevrijden niemand van de eigen verantwoordelijkheid.

De loyaliteit tegenover de chef is niet absoluut. Zo is het duidelijk dat opdrachten die indruisen tegen een hogere rechtsorde, tegen de mensenrechten of tegen strafrechtelijke bepalingen niet moeten worden uitgevoerd. Indien nodig moet de ambtenaar in kwestie dus ingaan tegen zijn hiërarchisch overste. Indien een personeelslid bij melding van een misdrijf geen gehoor vindt of indien de chef zelf betrokken partij is, moet het personeelslid de procureur des Konings verwittigen.

De naleving van de code wordt evenwel niet enkel gewaarborgd door de alertheid van een individuele uitvoerende ambtenaar die met een deontologisch ontoelaatbare opdracht wordt geconfronteerd. Alle managementorganen van het ministerie, in het bijzonder het college van secretarissen-generaal, zullen toekijken op de naleving van de code. De verantwoordelijkheid ligt klaar en duidelijk bij de hië-

Van den Bossche

rarchisch oversten, die geen orders mogen geven die indruisen tegen een hogere rechtsorde, de mensenrechten of strafrechtelijke bepalingen. Dit principe geldt onverminderd wanneer de uitvoerende ambtenaar niet beseft dat een opdracht niet mocht worden uitgevoerd.

Het is niet die uitvoerende ambtenaar, maar wel degene die hem het bevel gaf, die wordt gestraft. Dit is niet de jacht op de simpele duif die door het ministerie vliegt.

Mevrouw Dua en de heer Keulen hebben beiden vragen bij de problematiek van de ongeoorloofde tussenkomst van een Vlaams volksvertegenwoordiger. Ik begeef me hier op glad ijs, maar een woordje omzwachtelde uitleg is wel op zijn plaats.

De deontologische code voor de personeelsleden van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap werd afgestemd op de deontologische code voor de Vlaams volksvertegenwoordigers. Ik wijs erop dat de eerste verantwoordelijke het parlementslid is. Men doet alsof de ambtenaar de slechterik is, maar dat klopt niet. Het parlement heeft trouwens weinig zelfvertrouwen. Gelukkig beseft het dat er af en toe een scheve schaats kan worden gereden. Indien er zich een inmenging van een parlementslid zou voordoen, dient de ambtenaar te handelen volgens de richtlijnen voorgeschreven door de deontologische code van de Vlaamse volksvertegenwoordigers. Dit betekent dat de ambtenaar niet mag afwijken van de normale administratieve procedures. Bovendien moet hij elke inmenging opnemen in het administratief dossier. De mondelinge inmengingen moeten schriftelijk worden bevestigd. Een kopie daarvan wordt toegevoegd aan het dossier. Dit geldt ook voor ernstige zaken op een hoger niveau. Ambtenaren van een hoger niveau, zoals een directeur-generaal of een secretaris-generaal, die het dossier in tweede orde behandelen, moeten zich houden aan de code.

De eerste orde is een externe inmenging. Dit moet eveneens in het dossier worden vermeld. Bij een effectieve inmenging van deze ambtenaar, kan het personeelslid in kwestie een schriftelijk bevel vragen. Ook dat moet in het dossier worden opgenomen. Tot slot kan elke ambtenaar die rechtstreeks of onrechtstreeks wordt geconfronteerd met een onterechte inmenging van een parlementslid, zich wenden tot de voorzitter van het parlement. Via de deontologische code weet elk personeelslid welke

handelingen hij of zij moet ondernemen in dergelijke gevallen.

De deontologische code van de Vlaamse volksvertegenwoordigers stipuleert duidelijk dat de volksvertegenwoordigers de mogelijkheid hebben om bij de Vlaamse administratie te vragen naar de stand van zaken van een dossier of naar de verantwoording van het niet beantwoorden van een vraag van een burger. Het is bovendien geoorloofd om de aandacht van de ambtenaren te vestigen op specifieke elementen in een dossier. Indien het parlementslid hierbij echter informatie vraagt die kan worden gedefinieerd als behorende tot het interne beraad dat aan de administratieve eindbeslissing voorafgaat, is de deontologische code duidelijk : het personeelslid is gehouden tot de geheimhoudingsplicht. Ik wil hier echter niet te zwaar aan tillen. Ik heb hier nog nooit een onderzoek naar bevolen.

Geheimhouding betekent niet dat de dossiers achteraf geheim zijn. Na de eindbeslissing is het hele dossier openbaar. Geen enkele fase ontsnapt aan de openbaarheid. Dit is niet tegenstrijdig met het decreet. Het moet echter mogelijk blijven om een beslissing voor te bereiden. Ambtenaren moeten intern de mogelijkheid krijgen in alle vrijheid hun mening op papier te zetten. In conceptuele dossiers is het trouwens vrij moeilijk een goed ontwerp te maken als er te veel belanghebbende partijen zijn. Zo werden in het dossier van het secundair onderwijs gedurende één jaar interne nota's opgemaakt die soms zeer tegenstrijdig waren. Pas nadien werd een eerste ontwerp van nota opgemaakt, dat bij mij is terechtgekomen. Men probeert dus in eerste instantie het proces intern uit te klaren vooraleer een nota wordt opgesteld voor een formele confrontatie.

Mevrouw Vera Dua : Ik heb het veeleer over de officiële documenten die in een dossier aanwezig zijn vooraleer de beslissing wordt genomen. Een milieuvergunningsdossier bijvoorbeeld bevat officiële adviezen van de stad en de milieuvergunningscommissie, die openbaar moeten kunnen worden gemaakt voor de eindbeslissing wordt genomen.

Minister Luc Van den Bossche : De stad geeft altijd een openbaar advies.

Mevrouw Vera Dua : Maar de rest doet dit niet.

Minister Luc Van den Bossche : De andere adviezen kunnen achteraf toch worden ingekeken.

Mevrouw Vera Dua : Het is de bedoeling dat het publiek op de hoogte is van alle elementen uit het dossier vooraleer de eindbeslissing wordt genomen.

Minister Luc Van den Bossche : De overheid is in die zin een bedrijf. De overheid moet kunnen beslissen. Achteraf kunnen haar beslissingen worden gecontesteerd. Net als elk ander bedrijf moet de overheid haar beslissingen kunnen opbouwen.

De maatschappij heeft alle belang bij een goed functionerende overheid. De eisen daartoe moeten ook in rekening worden gebracht. Ik ben het ermee eens dat er een aantal nuances kunnen worden aangebracht, maar ik pleit ervoor dat rekening wordt gehouden met de verschillende belangen.

Gedurende tien jaar heb ik geen enkel onderzoek ingesteld naar een eventueel lek. Op dat vlak is het regime dus uitermate liberaal. Het hangt er alleen van af hoe het wordt toegepast. Men kan het heel streng, zelfs strafrechtelijk toepassen. Behalve voor zware misbruiken vind ik dit geen goede oplossing, maar het is niet uitgesloten. De overheid moet hierin haar verantwoordelijkheid opnemen en kan in dat verband worden geïnterpelleerd over haar dagelijkse wijze van invulling.

De heer Taylor vraagt of we kunnen garanderen dat iedere ambtenaar de code op dezelfde manier zal interpreteren en of deze niet moet worden aangevuld.

De heer John Taylor : Ik heb gezegd dat niet iedere ambtenaar deze code op dezelfde manier kan interpreteren.

Minister Luc Van den Bossche : Dat is geen enkel probleem. De vraag is welk soort recht men gaat toepassen. Past men regelgevend recht toe, dat in alle details probeert te voorzien, of stelt men het principe ? Ik verwijs hierbij naar de burgerlijke aansprakelijkheid, artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek en volgende. Het begrip – ne varietur – bestaat al 200 jaar, maar de interpretatie ervan is wel enorm gewijzigd. Die interpretatie gaat immers samen met een maatschappelijk besef, onder meer over het eigendomsrecht. Hoever gaat het meest absolute recht van een persoon op een zaak ? Dit principe wordt vandaag anders geïnterpreteerd dan in 1860. Het artikel zelf is echter niet gewijzigd. Hetzelfde probleem doet zich voor in het strafrecht met een aantal begrippen zoals goede zeden.

De heer John Taylor : Het is positief dat er een code is. Maar niet iedere ambtenaar interpreteert die op dezelfde manier.

Minister Luc Van den Bossche : Dat hoeft ook niet. Er zal een rechtspraak zijn. Deze zal gedeeltelijk onderhevig zijn aan het maatschappelijk bewustzijn. Zo beoefent het huidige parlement het recht niet meer zo strikt als de vroegere parlementsleden.

De voorgangers gingen vrij keurig te werk. Ze zorgden voor een algemeen principe en lieten het dan aan de rechtbanken over om dat principe met de werkelijkheid te confronteren. Het respect voor de scheiding der machten was toen veel groter. Er moest dan ook veel minder worden ingegrepen door de wetgever.

Nu hebben we de neiging om alles te veel en te ver te willen regelen. Zo ontstaan er problemen met formalisme en bureaucratie. Die kunnen zelfs tot werkelijk tekstexegetische discussies leiden. Dat is natuurlijk een verkeerde manier van werken. Precies daarom hebben we de tekst voor een aantal aspecten niet al te ver uitgewerkt. We hebben bewust enige ruimte voor interpretatie gelaten.

Hetzelfde geldt trouwens voor de overtredingen die moeten worden gemeld aan de voorzitter van het Vlaams Parlement. Ik vind niet dat daarbij een speciale bescherming moet worden ingelast voor de ambtenaren in kwestie. Zoiets maakt gewoon deel uit van het leven. We moeten dergelijke zaken in onze organisatiecultuur kunnen opvangen. Het naleven van een deontologische code kan bijvoorbeeld wel als positief punt in rekening worden gebracht bij een evaluatie. Zonder specifieke namen te noemen, wil ik hierbij het volgende voorbeeld geven.

Bij een bepaalde dienst hebben zich in het verleden heel wat problemen voorgedaan. Iemand die als directeur-generaal de bevoegdheid krijgt over die dienst en ervoor wil zorgen dat zijn werking verbetert, kan deze code zeker als instrument gebruiken. De ambtenaren kunnen dan bijvoorbeeld in hun evaluatierapport vermeld krijgen : 'De betrokken ambtenaar blinkt uit door zeer keurig zijn of haar deontologie toe te passen.' Dit kan natuurlijk ook andersom werken. Als iemand de deontologische code misbruikt om eigen ruzies uit te vechten, kan dit als negatief punt bij de evaluatie naar voren worden gebracht.

Ik heb al een en ander gezegd over spreekrecht en spreekplicht. De code vertrekt van het principe dat

Van den Bossche

elk personeelslid van de Vlaamse administratie principieel spreekrecht heeft, en in een aantal gevallen ook spreekplicht. Feitelijke informatie moet daarbij correct, volledig en objectief worden gepresenteerd. Wie een persoonlijk standpunt of een persoonlijke kritiek op de overheid formuleert, moet duidelijk maken dat hij of zij in eigen naam spreekt. Concreet wordt er een onderscheid gemaakt naargelang de positie die het personeelslid in de concrete situatie inneemt : als personeelslid binnen het ministerie, als personeelslid tegenover klanten en leveranciers of als privé-persoon tegenover derden en tegenover de pers.

Ik aanvaard het principe van professionaliteit bij de structurele mededelingen aan de pers. Men moet dus iemand aanwijzen als officiële spreekbuis van het ministerie. Hoe dat in de praktijk verloopt, zal uiteraard wel van departement tot departement verschillen. Het principe van de autonomie speelt immers ook daar een belangrijke rol. Het voorbeeld dat u aanhaalt, is mij in het departement Onderwijs onbekend. Daar bestaan terzake geen formuleren. De huidige secretaris-generaal zal die evenmin uitvinden. In andere gevallen gaat het er misschien anders aan toe. Ik vind het dan natuurlijk wel jammer dat die bepaalde secretaris-generaal of directeur-generaal de zaken op een bureaucratische manier invult. Als conclusie van dit onderdeel kan ik enkel beklemtonen dat het onze bedoeling was om op een professioneler manier te werk te gaan.

In de relaties met collega's, medewerkers en hiërarchisch meerderen hebben de ambtenaren het recht én de plicht om informatie uit te wisselen en ideeën te formuleren over de beleidsvoorbereiding, de beleidsbeslissingen, de uitvoering van deze beslissingen, de taakverdeling en de samenwerking binnen en tussen de diensten. De spreekplicht draagt bij tot een goede werking van de organisatie.

Tegenover klanten en leveranciers dient de ambtenaar duidelijke, objectieve en neutrale informatie te verschaffen. Persoonlijke opinies kunnen hieraan worden toegevoegd, maar het moet dan voor de klant of de leverancier volkomen duidelijk zijn dat het personeelslid enkel in eigen naam spreekt.

In een derde dimensie, als privé-persoon tegenover derden, heeft elk personeelslid het recht om te publiceren, voordrachten te houden of op een andere manier informatie te verschaffen over domeinen waarin hij ervaring heeft opgebouwd.

Het personeelslid heeft ook het volste recht om zijn politieke overtuiging binnen de privé-sfeer te uiten en om kritiek te geven op de overheid.

Als iemand van de pers met een personeelslid contact opneemt over dienstaangelegenheden, dan moet die worden verwezen naar het personeelslid binnen de afdeling of administratie dat is aangesteld als woordvoerder. Dit is een kwestie van interne organisatie, die enkel tot doel heeft de pers op een professionele wijze te woord te staan. Ambtenaren kunnen in de pers een persoonlijk standpunt vertolken, maar moeten dan wel duidelijk maken dat ze in eigen naam spreken.

Dan ben ik meteen bij de vierde vraag van de heer Taylor gekomen, over de mogelijke sanctionering als een ambtenaar in eigen naam spreekt. De code bepaalt dat het de ambtenaren zelf toekomt om duidelijk te maken dat ze in eigen naam spreken als ze een persoonlijk standpunt innemen of kritiek op de overheid formuleren. Als deze standpunten en de hiermee gepaard gaande berichtgeving een negatief effect zouden teweegbrengen en het niet duidelijk is dat de ambtenaar uit eigen naam spreekt, lijkt het me logisch dat de hiërarchisch meerdere of de evaluator van de betrokken ambtenaar zijn verantwoordelijkheid opneemt en onderzoekt in welke mate er sprake is van een deontologische fout.

Het komt dus de hiërarchisch meerdere of de evaluator toe om hier in eer en geweten een rechtvaardig oordeel uit te spreken en desgevallend sanctionerende maatregelen te treffen als vaststaat dat het personeelslid in gebreke is gebleven. Recente ervaringen leren me dat de Vlaamse ambtenaren correct en objectief kunnen omspringen met het PLOEG-instrumentarium. In dat verband zijn er dus weinig problemen te signaleren.

Over de geheimhoudingsplicht heb ik daarnet de belangrijkste zaken al gezegd.

In antwoord op de vraag van mevrouw Dua merk ik op dat het spreekrecht en de spreekplicht van de Vlaamse ambtenaar statutair zijn verankerd in deel III – rechten en plichten – van het personeelsstatuut. Dat Vlaams personeelsstatuut geeft met andere woorden rechtskracht aan het spreekrecht. De operationalisering van het spreekrecht en de spreekplicht vindt plaats in de tekst van de deontologische code. Die licht dan weer de modaliteiten toe van het statutair vastgelegde spreekrecht en de statutair vastgelegde spreekplicht en bakent de grenzen af waarbinnen het principe van het spreekrecht geldt.

Van den Bossche

Mevrouw Dua, ik kan u dus geruststellen. Het ambtenarensprekrecht is, samen met de bijbehorende geheimhoudingsplicht, wel degelijk in overeenstemming met het decreet op de openbaarheid van bestuur. Het spreekt immers vanzelf dat het VPS aansluit bij de hiërarchie van de rechtsnormen. Aangezien het VPS, als besluit van de Vlaamse regering, van een lagere rechtsorde is dan het decreet op de openbaarheid van bestuursdocumenten, dient het zich naar dit decreet te schikken.

Daarenboven vermeldt de deontologische code, die de modaliteiten van het spreekrecht toelicht, zelf nog eens uitdrukkelijk dat de geheimhoudingsplicht ondergeschikt is aan de grondwettelijke, wetelijke of decretale bepalingen die de personeelsleden tot spreken verplichten, bijvoorbeeld om in rechte te getuigen. De code gaat dus geenszins voorbij aan de bepalingen uit het decreet op de openbaarheid van bestuur, die integraal moeten worden nageleefd.

Tot slot geef ik nog een woordje uitleg over de naleving van de deontologische code. De leidinggevende personeelsleden dienen te waken over de naleving van de code binnen hun afdeling, administratie of departement. Als richtlijn voor het dagelijkse werk van de ambtenaar, zal de deontologische code één geheel vormen met zijn of haar functiebeschrijving. Terwijl in de functiebeschrijving wordt opgesomd wat van de personeelsleden in hun specifieke functie wordt verwacht, staat in de code hoe zij de nieuwe cultuur dienen waar te maken. De code is onlosmakelijk verbonden met de functiebeschrijving. Het is dus logisch dat het al dan niet naleven van de code mee onderdeel kan vormen van de functioneringsevaluatie. Het komt de evaluatoren toe om hierover te oordelen.

De toestand van de VOI's is zeer duidelijk. Dit is de deontologische code van het ministerie, en dus mijn verantwoordelijkheid. De VOI's kunnen dezelfde code als leidraad nemen, maar ze zijn zelf ook bevoegd om een deontologische code op te stellen. Het is hun eigen verantwoordelijkheid en niet de mijne.

Ik wil nog ingaan op het voorbeeld van de provincie, want men brengt de rol van de deputatie zijdelings ter sprake. Het is zeer eenvoudig : de politiek verantwoordelijke kan een andere beslissing nemen en dan is hij daarvoor verantwoordelijk. Het is niet omdat een ambtenaar beslissing A voorstelt, dat men deze beslissing moet aannemen. Men kan perfect ook beslissing B nemen, en dat hoeft

niet per definitie fout te zijn. Tegenwoordig heeft men de neiging om de alwetendheid van de ambtenaren te prediken, maar zij hebben het ook niet altijd bij het rechte eind.

De heer John Taylor : Normaal zouden de ambtenaren van de Vlaamse Gemeenschap dat werk niet mogen doen.

Minister Luc Van den Bossche : Nu belanden we bij de hele discussie van de inzetbaarheid in de provincies.

De heer John Taylor : Als ze dat werk doen, werken ze in feite voor de provinciale overheid.

Minister Luc Van den Bossche : Ik ben niet zo zeker dat er geen enkele provinciale ambtenaar voor de verkeerde overheid werkt ten opzichte van de overheid door wie hij wordt betaald.

De heer John Taylor : Dan rijst het probleem aan welke code de ambtenaren zich moeten houden.

Minister Luc Van den Bossche : In elk geval aan onze code, zolang ze ambtenaar zijn. Ze worden soms ingezet op andere plaatsen. Ik herinner me een situatie in de provincie Antwerpen. Een jaar of zeven geleden was er een heel mooi personeelsbestand voor alles wat er moest gebeuren, maar er waren nogal wat federale ambtenaren die gedeeltelijk geen federale taken uitvoerden, maar ook taken voor mij, voor de provincie enzovoort. Er is een zeer eigenaardig systeem ontstaan door het feit dat er drie soorten personeel zijn. Dat is alleen maar op te lossen via een federale wetgeving.

De oplossing die in 1989 of 1990 werd voorgesteld om alle ambtenaren over te dragen aan de provincie zodat er maar één provinciaal korps zou zijn, werd door de Franstaligen geweigerd. Ofwel geeft men een delegatie van bevoegdheden aan de ambtenaar in kwestie, en moet die zijn delegatie waarmaken ; ofwel doet de ambtenaar een voorstel van beslissing en beslist de politiek verantwoordelijke om het anders te doen. Dan is het aan hem of aan haar om uit te leggen wat het voordeel van het ene en het andere is.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Ik heb geen antwoord gekregen op de vraag over het al dan niet verantwoord zijn van het krijgen van geschenken.

Minister Luc Van den Bossche : Ik vind niet dat ik dat moet regelen. Dit moet in de praktijk worden

Van den Bossche

beoordeeld. Men moet er in de praktijk mee leren omgaan en leren grenzen trekken. Ik wil niet zeggen wat wel en wat niet aanvaardbaar is. Elke situatie zal apart moeten worden beoordeeld. Sommige departementen hebben op dit vlak geen problemen, zoals Onderwijs bijvoorbeeld.

De heer John Taylor : Ik begrijp de zin er wel van, en we moeten er ook niet calvinistisch over doen.

Minister Luc Van den Bossche : Het calvinisme is me eigen, dat wist u al. Ik heb ooit meegemaakt dat een werkstation op het departement Onderwijs bezoek kreeg van directies van scholen waarvoor het werkte. Die mensen hadden vooraf geïnformeerd hoeveel personeelsleden er op het station werkten en ze hadden voor eenieder een fles wijn meegebracht. Als men denkt dat ik me daaraan stoort, dan is men fout. Ik heb er helemaal geen zin in om daartegen op te treden. Ik vind integendeel dat de directeurs dat keurig hebben gedaan. Punt aan de lijn. Dit is afhankelijk van de situatie. Deze mensen bellen, faxen en mailen hele dagen met elkaar. Zo een gedrag is uitermate keurig. Niets menselijks mag ons vreemd zijn. Er stond natuurlijk geen Rolls Royce voor de deur, want dat zou wat anders zijn.

De heer John Taylor : Ik denk dat het voorbeeld van de minister zeer goed mijn uitgangspunt aantoonst. Ik vind het namelijk zeer goed dat het initiatief werd genomen om deze code uit te schrijven en in een omzendbrief een aantal zaken te beklemtonen. Een en ander kan echter altijd tot verkeerde interpretaties, misvattingen en situaties leiden waarbij een individueel personeelslid er het slachtoffer van wordt. Ik deel echter uw mening over uw voorbeeld van de geschenken.

Hetzelfde kan worden gezegd over de interpretatie van de code in zijn geheel door verschillende soorten mensen, evenals over de problematiek van aanvullende codes in bepaalde situaties. Ik twijfel niet aan de goede bedoelingen van deze omzendbrief.

Minister Luc Van den Bossche : Een en ander kan moeilijk allemaal in regels worden gevat. We moeten in deze zaak ook nog veel leren.

De heer John Taylor : Het zou niet slecht zijn dat u de mogelijkheid openlaat om in aanvullende codes te voorzien.

Minister Luc Van den Bossche : De vraag rijst wat geoorloofd is en wat niet. Dat is niet zo eenvoudig.

Ik wil graag een voorbeeld geven uit de onderwijspraktijk. Een ambtenaar kan worden benaderd door een medewerker van een van de onderwijsnetten met het verzoek een voorbereidende tekst al te mogen inzien. Ik stoort me daar niet aan. Die ambtenaar kan ook worden benaderd met de opmerking dat de belangen van het net door die tekst worden geschaad. Is dat een ongeoorloofde tussenkomst ? En als het gebeurt door een volksvertegenwoordiger ? Ik vind van niet.

Principieel is er wel een probleem, maar men moet de zaken afwegen. Als alles in zijn juiste verhouding wordt gezien en er is geen persoonlijk belang mee gemoeid, hoogstens een ideeëngoed, dan is er geen probleem. Volksvertegenwoordigers zijn verkozen om ideeën te verdedigen.

De heer Taylor heeft in zekere zin gelijk. Dit is geen strafrecht en dat brengt een zekere vaagheid mee. In de loop der jaren zal een en ander nog moeten worden bijgeschaafd. We zullen ook moeten afwachten welke aanvullende initiatieven de secretarissen-generaal van de verschillende departementen zullen nemen. In sommige departementen zal men daarin verder moeten gaan dan in andere.

De voorzitter : De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen : We moeten er inderdaad van uitgaan dat het een leerproces is. De factor tijd speelt hierbij een rol. In de loop van dat proces zullen we moeten evalueren in welke mate de code ingeburgerd raakt bij de ambtenarij. In eerste instantie zal die evaluatie in de schoot van de ambtenarij zelf moeten gebeuren. In tweede instantie moet dat gebeuren door het publiek – de gebruiker die een beroep doet op de ambtenarij. In laatste instantie hebben de politici de taak om de code nog bij te sturen.

We zijn daar allemaal om bekommerd. We vertolken hier de bezorgdheid van velen in dit huis, maar het is zonder meer positief dat de code er is.

Minister Luc Van den Bossche : De code werd binnen de Vlaamse administratie niet slecht onthaald. In een onderzoek naar het vertrouwen van de bevolking in de instellingen duikt de Vlaamse administratie trouwens op nummer vijf op. Traditioneel werd die nochtans niet beschouwd als de meest betrouwde factor. Dat betekent dat ze zich als specifieke administratie heeft kunnen identificeren ten opzichte van de andere, in een maatschappij waarin het niet zo gemakkelijk is om de

Van den Bossche

bevoegdheden juist te situeren. Het vertrouwen in de administratie is in zekere mate herwonnen.

De voorzitter : Mevrouw Dua heeft het woord.

Mevrouw Vera Dua : Mijnheer de minister, tot besluit zou ik erop willen wijzen dat de verhouding tot de politieke wereld een heel delicate zaak is voor ambtenaren. Ik hoop dat u, met uw ervaring, zich daarvan bewust bent. Het is belangrijk dat de verantwoordelijke minister erover waakt dat de code op een goede manier wordt toegepast en dat de ambtenaren er niet het slachtoffer van worden. Als de ambtenaren er zich door gesterkt zullen voelen, zullen ze ook bereid zijn om er in mee te gaan en de code toe te passen.

U verwijst naar de autonomie van de diensten. Ik wil niet beweren dat u de problematiek minimaliseert, maar ik vind wel dat u er niet te licht mag overgaan. Ambtenaren kunnen door deze code in een delicate positie terechtkomen. Ik hoop dat ze op uw steun kunnen rekenen op het moment dat ze de stappen zetten die ze ingevolge de code moeten

zetten. U zegt dat het in hun nadeel kan spelen als ze de code niet toepassen. Ik vrees echter dat het in bepaalde gevallen in hun nadeel kan spelen als ze de code wel toepassen. Ik hoop dat u de ambtenaren de nodige steun zult geven als ze er problemen mee krijgen.

Minister Luc Van den Bossche : Ik wil u dat op voorhand garanderen. Ook in het verleden heb ik actief steun verleend aan ambtenaren die het nodig vonden verdere stappen te ondernemen.

Mevrouw Vera Dua : U weet dat de ambtenaren uit een periode van politieke benoemingen komen. Degenen die het voor het zeggen hebben in de administratie, vertegenwoordigen vaak een politieke kleur. Dat maakt het voor veel ambtenaren heel moeilijk.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 15.15 uur.*
